

ISBN: 978-605-7949-55-4

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 147

Düşünce

Editör

Hümevra Çalışkan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Mayıs 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Kitabın orijinal adı: **Egoists: A Book Of Supermen**

Egoistler

Üstinsanların Kitabı

Stendhal, Baudelaire, Flaubert, Anatole France, Huysmans,
Barrès, Nietzsche, Blake, İbsen, Stirner ve Ernest Hello

JAMES HUNEKER

TÜRKÇESİ
MERVE YALÇIN

KETEBE

James Gibbons Huneker

(31 Ocak 1860, Philadelphia - 9 Şubat 1921, New York) Amerikalı müzik, sanat ve edebiyat eleştirmeni, empresyonist eleştirmenin önde gelen figürlerinden biridir. Yorumlama yeteneği ve üslubu sayesinde hem Avrupa hem de Amerika'da geniş bir okur kitlesine ulaşmıştır. Philadelphia, New York ve Paris'te piyano eğitimi almış ve New York City'deki Ulusal Müzik Konservatuvarı'nda 1886 - 1898 yılları arasında piyano dersleri vermiş ve *New York Recorder* ve *Morning* dergilerinde müzik ve tiyatro eleştirmenliği yapmıştır. Heykeltıraş Clio Hinton'la olan evliliği 1892 - 1899 yılları arasında sürmüştür. 1900'da *New York Sun*, 1918'de *Times* ve 1919'da *World* gazetelerine katılmıştır. *Painted Veils* (1920) adında bir romanı ve *Melomaniacs* (1902) ve *Visionaries* (1905) adında iki de öykü kitabı bulunmaktadır. Mektupları 1922 ve 1924'te olmak üzere iki cilt halinde basılmıştır.

Yayımlanmış diğer eserleri: *Chopin: The Man and His Music* (1900); *Overtones: A Book of Temperaments* (1904); *Iconoclasts: A Book of Dramatists* (1905); *Franz Liszt* (1911); *Ivory Apes and Peacocks* (1915).

Merve Yalçın

17 Mart 1990'da Üsküdar'da doğdu. 2008'de Üsküdar Lisesi'ni, 2012'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Mezun olduktan sonra Londra'da bir süre Comenius Dil Asistanı olarak görev yaptı. Üniversite yıllarında başladığı çeviri çalışmalarına Türkiye'ye döndükten sonra da devam etti. *Hayal Bilgisi*, *Bakmaklar*, *Japonya*, *Kaygusuz*, *İzafi*, *Tasfiye*, *Granada*, *Melâmet*, *Karabat*, *Tezkire*, *Post Öykü*, *Öykülem*, *Hece*, *Notos Öykü*, *Dergâh* gibi çeşitli edebiyat ve düşünce dergilerinde yazı, öykü ve çevirileri yer aldı. Ondokuz Mayıs Üniversitesinde, Yeni Türk Edebiyatı yüksek lisans programını "Henry James ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Uzun Hikayelerinde Anlatıbilimsel Bir Unsur Olarak Yüzleşme" adlı teziyle tamamlamasının ardından aynı bölümdeki doktorasına deneysel edebiyat üzerine yaptığı tez çalışmasıyla devam etmektedir.

Kitap çevirileri: *Alice Harikalar Diyarında*, Etkileşim Yayınları (2015); *Pound/Joyce*, Cümle Yayınları (2017).

İçindekiler

I.	Duygusal Bir Eğitim: Henri Beyle-Stendhal	7
II.	Baudelaire Efsanesi	61
III.	Gerçek Flaubert	93
IV.	Anatole France	121
V.	Karamsarı Yolculuğu: J.-K. Huysmans	143
VI.	Bir Egoistin Evrimi: Maurice Barrès	175
VII.	Nietzsche'nin Safahatı	199
	I. Acı İstenci.....	199
	II. Nietzsche'nin Din Değiştirmesi.....	208
	III. Deccal mi?.....	214
VIII.	Gizemciler	225
	I. Ernest Hello.....	225
	II. “Deli, Çıplak Blake”.....	231
	III. Francis Poictevin.....	241
	IV. Şam'a Yolculuk.....	246
	V. Fildişi Bir Kuleden.....	251
IX.	Ernest Hello	261
	İbsen.....	261
X.	Max Stirner	287

I

DUYGUSAL BİR EĞİTİM

HENRI BEYLE-STENDHAL

I

Ruhsal inceliğe ona uygun düşen bir dış görünüş eşlik eder kanısı, Henri Beyle veya bilinen adıyla Stendhal söz konusu olduğunda geçersiz hale gelmektedir. Chopin, Shelley, Byron ve Kardinal Newman şiir ve müzikleriyle düşünüldüklerinde dış görünüşleriyle bir çelişki teşkil etmiyorlardı; fakat Stendhal sahip olduğu üstün duyarlılıkla karşılaştırıldığında, Hector Berlioz'un hatıralarında insafsızca dile getirdiği gibi "Hain gülümsemesiyle vakur görünmeye çalışan koca göbekli bir adam" gibi duruyordu. Sainte-Beuve ise bu konuda daha açık sözlü davranmıştı. "Vücudu, çok kısa boylu olmasa da, tıknaz ve ağır, ensesi ise kalın ve güçlü bir hal almıştı. Dolgun suratu, ölümünden önce eser kalmayan koyu renk kıvrıkcık saç ve sakalla çevrelenmişti. Alnı düzgündü; burnuysa yukarı kalkıktı, şekli biraz Kalmuklarınkine benziyordu. Hafif sarıkık alt dudağı, alaycı bir biçimde gülümseme eğilimine ters düşüyordu. Gözleri küçük ama parlak, çukurlarına son derece gömülü, gülümsediğindeyse sevimlilerdi. Gurur duyduğu

elleri küçük ve zarifti. Ömrünün son yıllarında hepten ağır-laştı ve birkaç kez felç geçirdi. Fakat yaşadığı fiziksel çürü-menin belirtilerini en yakın dostlarından bile saklamak için büyük çaba sarf etti.”

Stendhal’ı çirkin bir şekilde karikatürize eden Henry Mon-nier, karikatürünü yaptığı asıl kişilikten oldukça uzaklaştığını inkâr etmiştir. Bir başkası da Stendhal’ın bir eczacıya ben-zediğini söylemiştir; muhtemelen Homais’ye¹ veya Mösyö Prudhomme’a². Annesinin babası Doktor Gagnon, Stendhal’ın gençken de çirkin olduğunu söylemiş fakat çirkinliği sebebiyle kimsenin onu suçlamadığını da gönül rahatlığıyla ifade etmiştir. Bir dağ gölü gibi delici ve parlak olan gözleri hem durgun hem de fırtınalı olabiliyordu; kavga etmeyi seven belagatli ve müstehzi ağzı, Keltik profili, geniş omuzları ve düzgün biçimli bacaklarıyla albenili bir bütün oluşturmaya da dikkat çektiği kesindi. Yüzünde yüzlerce ifade dolaştırabilme kabiliyetine sahip hiçbir adam çirkin olamazdı. Dahası Stendhal çekici bir konuşmacıydı; gözü pek, üretken ve nüktedan biriydi. Konuşma şekli sayesinde, demişti bir keresinde şa-kayla karışık, kendini topluma kabul ettirebilmişti. Hayran-larının ve düşmanlarının tabiriyle, bu yarı tanrı veya cana-var kabına sığmaz bir aşıktı aynı zamanda. Stendhal hayatı boyunca aşıktı; Prosper Mérimée aşka böylesine şiddetli bir adanmışlıkla daha önce karşılaşmadığını söylemiştir. Aşk, Stendhal’ın hayatına hakim olan tutkusuydu. Ne Napolyon, ne kişisel hırsları, ne de İtalya Stendhal’ın hayatında bağlandığı aşkları kadar yer ediyordu. Tüm kariyeri duygusal bir eğitim-den meydana geliyordu. Sıradan bir görünüme sahip bu çirkin adam; mağrur bir şövalye, entelektüel bir Don Juan, hassas ve iç geçiren bir aşık, bir duyumcu ve daima dışıye odaklanan bir şairdi. Fakat oturup kalemi eline aldığı anda, o bilge, dünyevi

1 *Madame Bovary*’de yer alan eczacı karakter. (ç.n.)

2 Mösyö ve Madam Prudhomme, Henry Monnier tarafından yaratılan karika-tür karakterler. (ç.n.)

kinik yine söze hakim oluyordu. “Benim kafam büyümlü bir fener gibidir,” demişti Stendhal. Bunun yanında, üslubunun kendisi gibi dışarıdan gösterişsiz durmasının sebebi içeriden nesre ait müzik ve ritim kulağının da eksik olmasındandı. Bu Beyle-Stendhal vakasında ortaya çıkan ilk çelişkidir.

On dokuzuncu yüzyılda bazı yazarlar daha çok görmezden gelinmiştir fakat Stendhal’ın eserleri bir dizi büyük eleştirmenin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. 1818’de Goethe’den başlamak gerekirse; Goethe, *Rome, Naples et Florence*’ı [Roma, Napoli ve Floransa] okuduktan sonra Fransızların kendisinin hem dikkatini çektiğini hem de onu iğrendirdiğini, onların hem ilginç geldiğini hem de onu rahatsız ettiğini yazmış fakat kitabı son sayfasına gelene kadar da elinden bırakmadığını ifade etmiştir. Bu görüşü dikkate değer yapan ise Goethe’nin sakince Stendhal’ın kendi yazdığı *İtalya Seyahati*’nden intihal yaptığı notunu düşmesidir. 1831’de Goethe’ye *Kırmızı ve Siyah* verildiğinde Goethe, Eckermann’a kitabın değeri hakkında samimi şeyler söylemiştir. Goethe’nin ardından başka bir dünyaca ünlü kişilik Stendhal’ın *Parma Manastırı*’ndan övgüyle bahsetmiştir: Balzac sunduğu “Waterloo Muharebesi” sahnelerinden dolayı romanı bir gözlem harikası olarak adlandırarak kitap üzerinde tam manasıyla bir demet havai fişek patlatmıştır. Sainte-Beuve ise daha tedbirli davranmıştır. Stendhal’a “romantik süvari” nişanını vermiş ve buluştan yoksun olduğunu ifade etmiştir; ona halka değil entelektüellere hitap eden edebi bir Uhlan³ demiştir. Ölümünden kısa bir süre sonra Mösyö Bussière *Revue des Deux Mondes*’de⁴ Stendhal’ın “gizli kapaklı şöhretinden” bahsetmiştir. 1857’de Taine’in yol göstericiliğiyle Stendhal yüzyılın en büyük psikoloğu ilan edilmiştir. Sonradan Taine, *İngiliz Edebiyatı Tarihi*’nde şöyle yazmıştır: “Kabiliyetleri

3 Avrupa ordularında mızraklı süvarilere verilen ad. (ç.n.)

4 1829’dan beri Paris’te aylık olarak yayımlanan kültür, sanat, edebiyat dergisi. (ç.n.)